

טלית שאולה**תלמוד בבלי מסכת חולין דף קלו עמוד א**

ציצית אף על גב דכתב רחמנא +דברים כ"ב+ כסותך - דידך אין דשותפות לא, כתב רחמנא +במדבר ט"ו+ על כנפי בגדיהם לדורותם, ואלא כסותך למה לי? לכדרב יהודה, דאמר רב יהודה: **טלית שאולה פטורה מן הציצית כל שלשים יום.**

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קלה עמוד ב

מזוזה אף על גב דכתיב +דברים ו+ ביתך - דידך אין שותפות לא, כתב רחמנא +דברים י"א+ למען ירבו ימיכם וימי בניכם, ואלא ביתך למאי אתא? לכדרבה, דאמר רבה: דרך ביאתך, מן הימין.

תוספות מסכת חולין דף קלו עמוד א

ביתך דרך ביאתך - תימה אמאי לא אמר שותפות דעובד כוכבים כדקאמר בכל הני דלעיל.

תוספות מסכת חולין דף קי עמוד ב

טלית שאולה פטורה כל שלשים יום כו' - **מדאורייתא פטורה לעולם כדקאמר בראשית הגז** (לקמן דף קלו.) **כסותך** ולא של אחרים אלא לפי שנראית כשלו חייבוהו חכמים משלשים יום ואילך דאין דרך לישאל יותר משלשים יום ומכאן מדקדק ר"ת דסתם שאלה שלשים יום כמו הלואה דאמרין במכות (דף ג:) המלוה את חבירו סתם אין רשאי לתובעו פחות משלשים יום ונראה דאין ראייה מזה דה"נ אמרין בהתכלת (מנחות דף מד.) **השוכר בית בחוצה לארץ כל שלשים יום פטור מן המזוזה אף על גב דסתם שכירות לא היא שלשים יום ולענין ברכה נראה שאין לברך על השאולה אף על פי שאומר ר"ת דנשים מברכות אסוכה אף על גב דפטורות דהוי אינה מצווה ועושה** מדאשכחן רב יוסף דאמר מאן דאמר לי הלכה כרבי יהודה דאמר סומא פטור מן המצות עבידנא יומא טבא לרבנן ואם לא היה יכול לברך כל הברכות לא היה שמח בדבר מ"מ לא דמי לטלית שאולה דהתם אדם אחר היה חייב שאינו סומא או שאינה אשה אבל הכא כל אדם פטור כשאינו שלו ואעפ"כ המברך לא הפסיד וי"מ דאם היא של כלאים כגון תכלת דאסורה כיון דפטורה מדאורייתא ואומר ר"ת דאין לחוש מדאמרין בריש התכלת (מנחות דף מ:) ותכלת אין בה משום כלאים ואפילו בטלית פטורה ומסיק כגון שהטיל למוטלת פירוש טלית שיש בה ציצית כבר ולא בעי למימר כגון שאחר כך הסיר הראשונים וקמ"ל דלא הוא פסולה משום תעשה ולא מן העשוי דאם כן למה ליה למימר אין בה משום כלאים לימא הטיל למוטלת כשרה אלא הא קמ"ל כל טלית דאשתרי בה כלאים דהיינו בתכלת מותר בכל ענינים בין להתעטף בין להציע תחתיו בין לו בין לחבירו בין לאשתו בין ביום בין בלילה דלגמרי שרא ביה כלאים והא דאמרין בפרק במה מדליקין (שבת דף כה:) **גזירה משום כסות לילה לא כמו שפירש בקונטרס שמא יתכסה בה בלילה אלא גזירה משום כסות המיוחד ללילה דלא אשתרי בה כלאים כלל** דאימעיט מוראיתם ור' אלעזר ממי"ץ הקשה לו דאמר בריש ערכין (דף ג:) הכל חייבים בציצית כהנים לויים וישראלים ומפרש דכהנים אצטרך ליה דסלקא דעתך אמינא הואיל ואשתרי כלאים גביהו לא ליחייבו קמ"ל נהי דאישתרי בעידן עבודה שלא בעידן עבודה לא אישתרי ולא אמרין דאישתרי בכל ענין ואומר ר"ת דהתם נמי אישתרו בכל ענין אפילו שלא בעידן עבודה כדאמרין בפרק בא לו (יומא סח.) גבי בגדי כהונה ניתנו ליהנות בהם או לא ת"ש לא היו ישנים בבגדי כהונה שינה הוא דלא הא הלוכי מהלכי ועוד תניא התם גבי בגדי כהונה דלצאת בהם במדינה אסור פירוש משום איסור הקדש ובמקדש מותר בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה והא דקאמר נהי דאשתרו בשעת עבודה כלומר בגדים שלובשים בשעת עבודה שלא בשעת עבודה פירוש בגדי חול מי אישתרו בכלאים ומיהו משמע התם דלא שרו אלא דרך לבישה דבעי למידק התם דניתנו ליהנות בהם מדקתני פושטים אותם ומקפלים ומניחין אותם תחת ראשיהם ודחי לא תימא תחת ראשיהם אלא אימא כנגד ראשיהם וה"נ מסתברא דאי ס"ד תחת ראשיהם נהי דנתנו ליהנות בהם תיפוק ליה משום כלאים ולפי זה בטלית שאולה היה אסור להציעו תחתיו ומיהו נראה שיש לחלק בין טלית שכל עיקר לבישתה לצורך הנאתו ובין בגדי כהונה שעיקר לבישתן לצורך עבודה.

תוספות מסכת מנחות דף מד עמוד א

טלית שאולה כל ל' יום - אין לדקדק מכאן דסתם שאלה ל' יום כמו הלואה בפ"ק דמכות (דף ג:) חדא דדילמא שאלה דטלית דוקא ועוד הכא לא מיפטר אלא דעד ל' יום סברי אינשי דשאולה היא דאין דרך שאלה יותר דמדאורייתא פטורה לעולם כדדרשינן (חולין דף קלה.) ראשית גז צאנך ולא של אחרים הכי נמי כסותך ולא של אחרים אף על גב דבמזוזה חייב השוכר כדמסיק התם (שם:) **דביתך לא אתא לאפוקי בית אחרים אלא לכדרבא דאמר דרך ביאתך (לעיל דף לד.)** ופ"ק דיומא (דף יא:) נמי איכא הכי וה"ט דלא מסתבר קרא למעוטי בית אחרים דכיון דלשימור עביד ל"ש מיהו כל ל' יום פטור דלאו בית דירה דידיה הוא כדאמרין פ"ק דבבא בתרא (דף ח.) גבי נשתהה שם ל' יום הרי הוא כאנשי העיר והא דמיייתי הכא סיוע לרב יהודה להא דטלית שאולה דמסתבר ליה לדמות טלית מדרבנן למזוזה דאורייתא וצ"ע אי מצינן למימר דלענין לפטור עד ל' יום הוא דמיייתי ומיהו י"ל דמזוזה נמי מדרבנן דתרי ביתך כתיבי והא דבעי בסוף השואל (ב"מ קא:) מזוזה על מי ופריך הא אמר רב משרשיא חובת הדר היא לאו לחיובי שוכר מיייתי לה אלא ה"ק פשיטא שהמשכיר אינו חייב כיון שאינו דר שם וכן פ"ק דמסכת ע"ז (דף כא. ושם) דפריך בית נמי מפקע ליה ממזוזה ומשני חובת הדר היא פי' שאם ירצה לא ידור בו אלא ישתמש בו לתבן וקש ולא מיחייב והא דאמרין ריש ר"א דמילה (שבת קלא:) לא לכל אמר ר"א מכשירי מצוה דוחין את השבת דמודה ר"א שאם צייץ טליתו ועשה מזוזה לפתחו חייב הואיל ובידו להפקירן ה"מ למימר הואיל ובידו שלא להניחה אלא הטעם השהו בכל לכ"ע ולמ"ד חובת טלית בלא לבישה חייב.

חידושי הרשב"א מסכת שבת דף קלא עמוד ב

הואיל ובידו להפקירן. והא דלא אמר הואיל ובידו שלא ללבושו, פירש רש"י ז"ל דאפילו מונח בקופסא עבר עליה בעשה, ואינו מחוור דאי משום הא אתיא דלא כהלכתא דכלי קופסא אינן חייבין בציצית דלאו חובת מנא הוא, ושמא משום דאיכא מאן דסבירא ליה הכין במנחות לא נקט ליה בהכין ונקט טעמא דאתי לכולהו, **וטעמא דטלית של הפקר פטור מן הציצית דלא עדיף מטלית שאולה דאמרין שהיא פטורה כל שלשים יום, וכן בית של הפקר פטור מן המזוזה כדאמרין דשוכר פטור כל שלשים, ואף על גב דלאחר שלשים חייבין בין בציצית בין במזוזה היינו מדרבנן דאילו מדאורייתא אין הפרש בין תוך שלשים לאחר שלשים, וא"ת כיון דפטרינן הכא בית שאינו שלו ממזוזה הא דאמרין בריש פרק ראשית הגז (קל"ה ב') מזוזה אף על גב דכתיב ביתך דידך אין ולא דשותפות כתב רחמנא למען ירבו ימיכם וימי בניכם ואקשינן ואלא ביתך למאי אתא ופרקינן לכדרבה דאמר רבה דרך ביאתך מן הימין, לישני ליה ביתך למעוטי דר בבית שאינו שלו וכדשני בציצית כסותך למה לי לכדרב יהודה דאמר טלית שאולה פטורה מן הציצית כל שלשים יום, י"ל דאין הכי נמי אלא חד מתרי טעמי נקט.**

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ציצית סימן יד

סעיף ג

השואל מחבירו טלית שאינה מצוייצת, (ט) ה פטור מלהטיל בה ציצית כל ל' יום, דכתיב: כסותך (דברים כב, יא) ולא של אחרים. אבל אחר ל' יום, חייב (י) מדרבנן, מפני שנראית כשלו. הגה: ואם החזירו תוך ל' וחזר ולקחו, אינו מצטרף, רק בעיני ל' יום רצופים (נימוקי יוסף הלכות ציצית). * <ד> שאלה כשהיא מצוייצת, (יא) ו [ו] מברך עליה (יב) מיד.

סעיף ד

* <ה> מותר ליטול (יג) ז [ז] טלית חבירו ח (יד) ולברך עליה, ובלבד (טו) ט <ו> שיקפל אותה אם מצאה מקופלת. הגה: וה"ה בתפילין (נ"י פרק הספינה), אבל <ז> אסור ללמוד מספרים של חבירו (טז) בלא דעת, י דחיישין שמא יקרע אותם בלמודו (נ"י הלכות קטנות).

סעיף ה

* טלית (יז) של שותפין (יח) חייבת בציצית, דכתיב (במדבר טו, לח) על כנפי בגדיהם.

משנה ברורה סימן יד ס"ק יא

(יא) מברך עליה - ויש [טז] מחמירין וסוברין שלא לברך אא"כ נתן לו בפירוש במתנה ע"מ להחזיר אך [יז] רוב האחרונים מסכימים לפסק השו"ע והטעם הוא דהא אדעתא דהכי השאילה לו שיברך עליה וכיון שא"א לו לברך אא"כ תהיה שלו הוי כאילו נתנה לו במתנה ע"מ להחזיר. ולכתחלה בודאי יותר טוב לבקש מהמשאיל שיתן לו במתנ' ע"מ להחזיר ולא לעיכובא. ודוקא [יח] אם שאל ממנו טלית המיוחד למצוה אבל אם הוא בגד העומד ללבישה ורק כיון שפתוח רובו עושין בו ציצית ולא נעשה בשביל מצות ציצית וכן אם שאל טלית [יט] לעלות לתורה או לעבור לפני התיבה או לדוכן שאינו אלא משום הכבוד אין מברכין עליו דאולי היה רצונו להשאילו רק למלבוש לחוד ולא להקנות לו ויש חולקין בזה [כ] וס"ל דבכל גווני מברכין ע"כ כתב בדרך החיים דיותר טוב שיכוין בכל אלו שלא לקנות כדי שלא יצטרך לברך לכו"ע לבד מהטלית ששאל בעת התפלה לצאת בו. וכ"ז בטליתות של איש פרטי אבל בטליתות [כא] של קהל כעין שלנו המצויות בבתי כנסיות צריך לברך עליו לכו"ע אפילו כשלו בשו רב לעבור לפני התיבה או לעלות לתורה משום דטלית של קהל אדעתא דהכי קנוהו מתחלה שכל מי שלובש אותו שיהיה שלו כמו באתרוג ועיין מש"כ בבה"ל בשם השערי אפרים:

ביאור הלכה סימן יד ד"ה * שאלה כשהיא

* שאלה כשהיא מצוייצת וכו' - עיין במ"ב בסוף ס"ק י"א מש"כ לענין טלית הקהל דאדעתא דהכי קנוהו וכו' כן כתב בדה"ח ותמיהני למה צריך לזה הלא הא"ר כתב דהוי כטלית של שותפין דנתבאר בס"ה דחייבת וכן איתא במרדכי בהלכות ציצית בס"י תתקנ"ו ויותר מזה שהמרדכי כ' בפ"י דלא צריכא להא דכתב הרשב"ם ב"ב קל"ז ע"ב ורצונו לומר באתרוג דאדעתא דהכי וכו' דבזה הלא גם בטלית של שותפין חייבת. ואולי טעם דהה"ח דפעמים העיר גדולה מאד ולא ימטי שוה פרוטה לכל חד ובעיני שפירש"י בסוכה כ"ז ע"ב ד"ה כל האזרח עי"ש ובספר שערי אפרים כתב דיותר טוב ליקח טלית שאולה בעת עלייתו לתורה מליקח טלית הקהל שבטלית הקהל נכנס לכלל ספק שמא מחוייב לברך ואם לקח טלית הקהל ורוצה לברך יכוין אז שרוצה ללבוש לשם מלבוש של ציצית ויעטוף בו ראשו כמו בשחרית וא"צ אז לעמוד מעוטף שיעור הילוך ד' אמות וכו' ואם אינו רוצה לברך עליו לא יעטוף ראשו כלל רק עטיפת הגוף לבד ונתן טעם לדבריו בהפתי שיערי ש"ל וז"ל בטלית הקהל יש לברך עליו כמו בטלית של שותפין ומ"מ נראה דוקא כשמעטף בו ראשו כדרך עטיפת שחרית הא בלא"ה אין לברך אף שיש דעת קצת פוסקים החולקים ע"ז וס"ל דעיטוף הגוף סגי מ"מ אין כונתו להתעטף כלל רק לבישה לשעתו משום כבוד בעלמא לא קרינן אשר תכסה בה בעיטוף ארעי כזה ואף בטלית שלו אם זמנו בהול שאינו יכול להתעטף בו ממש ונותנו על הכתפיים לבד לשעה קלה בשעת הקריאה ודעתו להסירו מיד צ"ע בכה"ג עכ"ל ודבריו חלושים במקצת דהלא הסכמת השו"ע לעיל בסימן ח' דהעיטוף אינו לעיכובא וגם טעם השני שלו מרש"ל ומ"א וא"ר ושאר אחרונים משמע דבבגד שלו בודאי חייב לברך ולא חילקו כלל בין אם מעטף ראשו או לא משמע מדבריהם דבכל גווני חייב ע"י לבישה זו בציצית מ"מ מה שכתב בש"א הנ"ל דיכוין אז בלבישתו לשם מלבוש של ציצית ולא לכבוד בעלמא דבריו נכונים מאד מדינא מט"א דהלא קי"ל בסי' ס' ס"ד דמצות צריכות כונה ולעיכובא הוא כמבואר שם וכמש"כ בסי' ח' במ"ב סקי"ט עי"ש. אח"כ מצאתי חבר להשערי אפרים והוא מה שכתב בבה"ט בסימן י"ח סק"ד בשם הל"ח דהמתעטף מפני כבוד הציבור אין מברך ומסתמא טעמו כמש"כ הש"א דאפשר דזה אינו נקרא לבישה המחייבת בציצית ועיין מגן אברהם סוף סימן י"ט במה שכתב בשם התוספות וצ"ע: